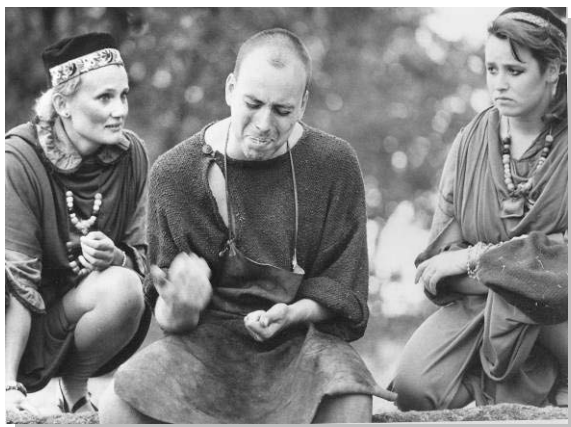
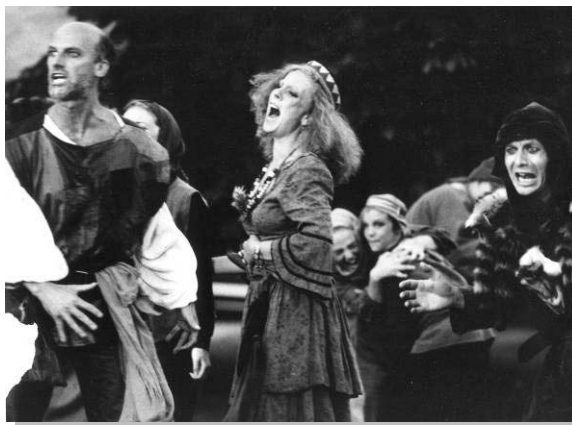

Spelet om **Ronneby Blodbad**

av Claes von Rettig

Scenindelning och dramaturgisk bearbetning: Ulf Fembro
1987

Personer:

Henrik Hoffman, Borgmästare

Ida, hans dotter

Madsen, medborgmästare

Skogskarlar:

Mats

Jon

Bengt

Per

”Häxor”

Marit

Annika

Gudrun

Sandra, den synska

Maria, den fria

Borgare

Spack

Jonsson

Hoffmans ”hjälpredor”

Birger Utkörare

Torkel i Rosengata

Smeden Anders

Befälhavaren

Flyktingar

Byfolk

Vakter

Bud

Erik XIV

Svenska soldater

Spioner

Sune

Sture

Gepunkt, tysken

Alven Magni

Första akten

Scen 1

(Hela torget fylls av medverkande och publik. Några tar upp entré, några spelar instrument, andra småpratar, någon kanske slåss på skoj. Småningom samlar sig skådespelarna till en inledningsprolog.)

ALLA

Rotne by, den rytande byn
Forsen ryter genom vår stad
Och folket ryter för frihet
Vi ska visa hur vi kan ryta.

Ån gör en vänlig krök
omkring vår stad
Håller oss i sin vaksamma famn
från tre håll!
Och berg åt det fjärde
Ett vänligt berg.

Vilket läge för en handelsstad
och en fristad på jorden
Ingen ska ta oss!
Vi gör oss inte till slavar under någon
Vi vet att vi är före vår tid!

Året är 1564
men kunde vara många andra årtal
Ett litet land — en liten stad: Rotneby
Kunde vara många andra små länder och städer
Eller människor!
För de små gäller det att klara sig
Mot de stora; som vill äta upp dem.

Mellan sköldarna lever vi vårt fria liv.

KÖREN

Och den långa vinden
som drar uppifrån skogarna
jättarna, bergen
ut över slätten
kusternas sten
Och det blommande havet
Den sprider över tiden
Över folk av djupt arbete
trappvis ordnade
Det gamla och det nya
Genom många epoker
kämpande i regnet.
Och den hårda guden
Kustens, havets och jordens,
Gränslivets krävande gud
i vinterns måntystnad
Sommarens blåa smekande vind
Ekarnas och
kupade, mångbladiga grepp
av vänskap.

Scen 2

ROP AV FLERA

Det brinner! Det brinner!
(En trumma börlar larma bortifrån! Kyrkklockan börjar slå!)

FLERA ROP

Det brinner! i Bergslagen!
(Folk rusar av och an. Dock ej hysteriskt, utan man är vana vid detta. Hoffman sticker ut huvudet och spanar.)

A

Vilka var det?

B

Nu igen!

C

Svenskarna.

A

Fick ni tag i dem?

D

De tog sig genom muren, över ån.

E

Skogskarlarna jagar dem.

B

Skogskarlarna är här?

D

De släppte Rakel Brorsson i förskräckelsen, och hennes barn. Men huset hennes gick åt.

C

Andra på två veckor.

A

Hur tar de sig in?

(Alla se trötta på varandra och går iväg för att släcka elden.)

KÖREN

Här har vi lätt
att ta mjukt mot hårt
vitt mot svart
De många nyanserna
från högt till bråddjupt.

Kärleken kommer som blixten
Och är inget att göra åt
Många värjer sig mot den
och ljuger på sitt liv
De låter sig sänkas en bit
och inte höjas en mil
Kärleken är sanningen
Hur kort...

Det kan vara över nästa dag
Den var ändå en sanning
Mitt i de vida mörkren
av lögn

Hur kan människan välja?
Sanningen väljer.

(Under sången har de medverkande viftat åt publiken att inta sina platser vid spelplatsen.)

Scen 3

(Ida spanar ut och tar chansen att släppa iväg Per. De har svårt att skiljas.)

IDA

Skynda dig. Det är sent, hela stan är vaken.

PER

Jag skulle varit med.

IDA

Får du straff?

PER

Nej, men skogsfolket ska vara med.

IDA

Det räckte nog med dom andra. Min lilla fågel.

PER

Vad du är vacker.

IDA

Min lilla pappersgris.

PER

Säj mer!

IDA

Min blanka säl.

PER

Du låter som en klocka.

IDA

Men jag vill höra dig!

PER

Vad ska jag säga?

IDA

Härligt!

PER

Jag är full av dig.

IDA

Varför ska du gå? Sluta upp med det där, Stigman, Skogsman.

PER

Det är nödvändigt.

IDA

Jag vill ha dig kvar. Jag följer med dig och blir skogsflicka.

(Buller bortifrån. Hon håller honom kvar i en lång kyss, innan hon släpper och han kan smita iväg.)

BUDET *(in, ledsagad av en vakt)*

Bud från konungen av Sverige. Till Borgmästaren i Rotne by.

HOFFMAN

Madsen!

MADSEN

Jaaa!

HOFFMAN

Kom och läs!

MADSEN

Jaha!

(Madsen och budet och vakten går in till Hoffman.)

ALVEN MAGNI

Hej. Jag är osynlig. Jag är en alv. Ni ser mig inte egentligen. Jag är hur gammal som helst.

Eftersom jag är dålig på att räkna, får jag alltid gissa. Hur ska en sån som jag egentligen hålla ordning på nånting?

Jag är intresserad av allt som rör sig.. efter egen ordning! Många går liksom på styltor ± tillvaron och fångar allt och finner ingenting. De ser mig inte.

(Magni är med i hela pjäsen utrustad med sina pärmor. Noterar och registrerar.)

Scen 4

(Skogsmännen kommer tillbaka. Jon, Bengt, Mats (som inte säger nåt) Per kommer efter.)

BENGT

Surt.

JON

Vad kom vi hit för?

BENGT

“Försvara stan”.

JON

Var är den fjärde?

BENGT

Jag har tandvärk.

JON

Du är för gammal.

BENGT

Aj,aj.

JON

Vad kom vi hit för?

BENGT

“Ett bättre liv”. Ett hus med trädgård.

JON

En kvinna.

BENGT

En kvinna och ett hus med trädgård.

JON

Bingo.

BENGT

Jag gillar att syssla med blommor.

JON

Jag gillar att pyssla med kvinnor . (*Per kommer*) Vad tror du den där gillar?

PER

Jag är väldigt ledsen.

JON

Kan du vara.

BENGT

Var hon fin?

PER

Vaknade precis för sent, just när det hände.

BENGT

Så synd. Jag vet inte hur vi ska straffa honom.

JON

Han är en sådan särskild personlighet. Knappt kommer han till stan, på eftermiddagen, förrän han befinns gift med en skönhet, på kvällen.

BENGT

Straff: Berätta hur hon var!

PER

Som - ett litet träd.

JON

Jaja, träd.

PER

Hennes ögon. Sådana ögon.

BENGT

Blunda nästa gång.

PER

Hon ser igenom. Med hela kroppen. Hela kroppen kan se.

BENGT OCH JON

(Mats skrattar) Ack,ack!

PER

Min också!

BENGT

Aj!

JON

Du måste få hjälp med det där. Uppsök stadens berömda hospital. Rotne by. Inte kul att vara stad här. Dom har det så bra. Måste väcka ont blod.

BENGT

Jag har en dröm; att slå mig ner, och slippa springa mer och vara modig. Varm jord under händerna. Tätt tak över huvet. En spis, små varma ungar. En trädgård.

JON

En kvinna, säger en. Trogen, klok, med ett vackert namn. Jag kände en här. Just en sån, Maria.

PER

Vad är det för särskilt med den här stan? Flickan, Ida, hon talade om sin far, hon var trött på honom för han pratade bara om revolution, som hade varit... det var gammalt, men han kunde inte sluta och om Dacke...

BENGT

Vad hette han?

PER

Hoffman, tror jag.

BENGT

Hoffman! Sin far! Gosse, jag känner honom! Hans dotter!

PER

Vem är det?

BENGT

Henrik Hoffman. Borgmästare. Han var det redan på Dackes tid.

PER

För tjugo år sedan!

BENGT

En ovanlig borgmästare.

PER

Borgmästardotter.

JON

“Litet träd”... Jaha. *(Jon och Mats skrattar)*

BENGT

Vi talar just om att slå oss ner här. Fast vi ska väl fixa det här med transporten och allt möjligt.

PER

Jag är hungrig.

BENGT

Snart kommer häxorna.

PER

Vem?

BENGT

Stan är berömd för sina häxor.

PER

Jag tror inte på häxor.

BENGT

Dom här kan du tro på.

Scen 5

(Gudrun och Annika in och tänder eld under ett par stora kittlar.)

GUDRUN

Det ska vara: Stavskott. Rutblomma. Österdagg.

ANNIKA

Och svans, vad för svans.

GUDRUN

Iller.

ANNIKA

Näcken. Husnyckel

GUDRUN

Sirap. fingerört. Malet Oxöra.

ANNIKA

Vet du att det är skogskarlar i stan. Jag såg några vid branden.

PER

Vad håller dom på med.

GUDRUN

Det är brått. Om vi ska hinna till festen. det drar igång snart. Det är det att det ska koka i flera timmar.

ANNIKA

Jag vet, få se.

(Mats hoppar upp, pekar åt Per och ritar i marken.)

PER

Luffarschack? *(Mats nickar och de sätter igång.)*

(Jon går upp och hämtar vatten, dricker och tittar långt på kvinnorna.

(Marit kommer in, lastad med matvaror, örter mm, ser Jon, som vinkar och ler lite.)

MARIT

Har ni sett såna tjusiga grabbar, flickor? *(De tittar upp och fortsätter sen sitt stök under fniss.)*

ANNIKA

En sån liten vacker stjärt, den där smala.

MARIT

Den där mogna är mullig. Något att hålla i.

ANNIKA

Den där tjusiga. Har jag inte sett honom förut?

GUDRUN

Såna växer på trän. Dom är alla lika.

MARIT

Små valparna är för söta!

GUDRUN

Nej, det ska vara sävskott först, och putsa dom bättre. *(Jon närmar sig.)*

MARIT

Hej snygging. var har du hållit hus?

JON

Kan vi hjälpa? Med vatten?

MARIT

Ni kan hjälpa med mycket!

ANNIKA

Kom och doppa din slev i min gryta! *(Fnissorgie.)*

GUDRUN

Ta det lilla lugna, Annika!

MARIT

Hon menar att hennes är bättre!

JON

Såna fantastiska skönheter.

GUDRUN

Dom ser ju fullständigt uthungrade ut. Ta lite frukost. *(slänger till dem ett bröd, som de slukar glupskt.)*

BENGT

Saknar ni karlsällskap?

ANNIKA

Vilken fråga. Dom är så upptagna..

MARIT

Och vi så vilda. (*fniss*)

ANNIKA

Kom ska du få en kyss!

MARIT

Nå, vad är ni för ena?

BENGT

Skogens demoner. Och ni?

MARIT

Byns häxor, Det passar bra.

JON

Vi gifter oss.

ANNIKA

Var har ni varit i hela vårt liv?

BENGT

Långt bort. På senare tid här neråt, för oron och alla ryktena.

ANNIKA

Om oss?

BENGT

Ja ja!

GUDRUN

Vi är intressanta.

JON

Vad är ni för särskilt slag?

GUDRUN

Vi har gjort revolt.

MARIT

Vi har tagit oss en lång bit från det gamla.

ANNIKA

Min karl bedrog mig - med kriget.

(Sandra kommer med nya varor och tillbehör samt en stor bok, ställer ner och deltar i koket.)

GUDRUN

Ska det vara? *(bjuder Bengt och Jon på ett par små glas)*

MARIT

Vi kan mycket. Därför kallar dom oss häxor. Vi tar hand om sjuka. Annika jobbar på nya hospitalet. Vi spår - Sandra kan sånt. Annars jobbar hon i skolan som vi just har byggt ut.

ANNIKA

Vi vet örternas och rötternas och vindens kraft. Den som ingen får veta. Allt vad man förbjudit och glömt, det kan vi, det gör vi.

MARIT

Följ med mig bakom knuten, snygging - Ha,ha, nej hjälp mig att bära. Det ska bli fest! (*går ut, Jon följer*)

BENGT (till Gudrun)

Är du min brud?

GUDRUN

Jag heter Gudrun.

BENGT

Det gör inget. Jag heter Bengt.

GUDRUN

Har vi inte träffats någon gång?

BENGT

Säkert! Jag vill ha små barn med dig.

GUDRUN

Barn är så besvärliga.

BENGT

Jag tar hand om dem.

GUDRUN

Kan du det? Då så. För jag har annat för mig.

BENGT

Men du kan väl göra dom?

GUDRUN

Gärna.

BENGT

Det kan till och med vara ett nöje.

GUDRUN

Jag har hört det.

BENGT

Saken är sådan.. fast det här kommer kanske lite plötsligt.

GUDRUN

Allt gott kommer plötsligt.

BENGT

Saken är sådan, att jag.. med och mot min vilja.. mest mot.. har farit omkring som ett fån i skogarna.

GUDRUN

Huggit skog?

BENGT

Nej svenskar, och man tröttnar på det.

GUDRUN

Lite ensidigt.

BENGT

Dom ska inte lastas för det. Det finns svenskar som försöker vara roliga.

GUDRUN

Har Bengt inte gjort något annat? (*flicka kommer med nytt*) Det är fel. Det ska vara käringben — Jo, det måste. Skaffa käringben! Sagolin och älgmjölk. Några dussar smolk.

SANDRA

Det finns det gott om!

BENGT

Jag har också haft ynnesten att sitta på slott. Kalmar slott!

GUDRUN

Oh, det lär vara vackert.

BENGT

Det var som fånge. Mycket vackert. När dom tröttnade på att ha mig där, försökte jag starta med jorden igen, hemma, jorden, den är mitt egentliga.

GUDRUN

Gick det inte?

BENGT

Fogdarna kom rännande igen. Jag hade onda ögat på mig. Aj!

GUDRUN

Vad hände?

BENGT

Inget nytt. Gammal tandvärk.

GUDRUN

Ajaj. Det får vi titta på senare.

Scen 6

(Vaktavlösning. Samtidigt intensifieras festförberedelserna. Torkel och Birger bär stolar och bord. Smeden Anders sätter upp lyktställningar.)

BIRGER

Nej vi ställer det här uppe. Så det blir plats framåt. Där.

TORKEL

Det blir inte så mycket affärer som vanligt, sen dom minerat hamnen, och bönderna är oroliga.

BIRGER

Det blir en märklig fest. Med alla flyktingar — och ryktena. *(Torkel och Bengt ser varandra)*

TORKEL

Men..

BENGT

Alltså.

TORKEL

Är det? Det är — Bengt?

BENGT

Det är Torkel i Rosengata?

TORKEL

Jisses. När var det?

BENGT

En mansålder.

TORKEL

Jo jag har hört om skogskarlar . Ni ska få iväg det här sista lasset, före blockaden ? Fint att ha er här! (*Allmänt handskakande*)_Vi behöver förstärkning. Torkel Skinnare.

BIRGER

Birger Utkörare.

JON

Jon... vad är jag då?

BENGT

Värending. Jag heter Bengt. Så du är skinnare. Det har gått bra för er?

TORKEL

Jag preparerar skinn, det går massor till tysken. Hur jag garvar så räcker det inte. Det måste vara slitstarkare idag. Men det är dötid just nu. Vi måste få fart på det.

BIRGER

Jag är utkörare. och så hjälper vi Hoffman.

BENGT

Det var friska tider. Allt var nytt. Man skulle ha stannat.

TORKEL

Ja, det var en särskild känsla. Man bröt upp. Bröt isär. Inte gav dom sig så lätt, dom där. Men Hoffman, Henrik, Herregud vad han hade oss med sig.

(Förberedelserna håller hela tiden på. Gubbarna får glas medan de pratar.)

BIRGER

Ni är skogskarlar. Finns såna kvar?

BENGT

En del. Det var ju en stor slakt i tiden. Då när Dacke krossades.

TORKEL

Då i början bodde ju ofta Dacke här.

BENGT

Jag minns honom. Han var imponerande.

BIRGER

Hans olika gäng fick häcka här undan Vasa och hans poliser.

TORKEL

Dom laddade upp här hos Hoffman och oss. För sina stötar, allt längre upp i det grymma nord.

JON

Hur var den där Hoffman då?

PER

Hur är han nu?

TORKEL

Han fick ju slåss med dom rika. Han vann men det kostade på. Han är en rå själ. Han seglade på de sju haven innan han kastades i land här. Precis vid den tid då han behövdes.

BIRGER

Men han har något... han har något. Kanske just därför: Han slöt sig inte.

SANDRA

Han kommer från havet och är släkt med trollen.

TORKEL

Haha. Ja Han brukar säga att han var en sån där sten som jätten Möre kastade ut från bergen i havet och som längta till land.

SANDRA

Och han föddes av en trollkvinna.

GUDRUN

Allt det där är glömt. Har inte hört.

SANDRA

Olof Stensson såg honom bäras ut ur en spricka i Trollberget. Där inne var det fest...

BIRGER

Haha. . Och nakna trolljäntor hängde och ylade efter honom. Då solen gick upp och skar av det alltihop! Så sägs det!

MARIT

Jag själv.

ANNIKA

Vad tänkte du säga?

MARIT

Nej... det var inget.

ANNIKA

Det var något du var med om?

MARIT

Nej då.

TORKEL

Och inte ska det hänga på en person, men det beror väl på vem, om den är mänska nog utan att tappa fäste.

BIRGER

Han är borta ibland, vete fan vad han har för sig.

TORKEL

Han har en dotter som han skyddar ömt.

ANNIKA

Alltför ömt säger folk.

GUDRUN

Men alla ungar har ju haft det så hyggligt här på senare år, så dom har missat en del...

Scen 7

(Spack och Jonsson kommer gående.)

BIRGER

Där är Spack, och Jonsson.

TORDEL

Jonsson är en juste prick. Spack hotade oss med bössa då för tiden.

BIRGER

Ha ha, ja sen behövdes det inte.

TORDEL

Han var rå den jäveln. Men han har blivit mycket bättre sen dess.

BIRGER

På ytan.

TORDEL

Djupare. Det har gått bra för dom också.

BIRGER

Hej Kristoffer! Hej Samuel ! Vackert väder idag!

SPACK

Nejmen Birger Utkörare! Och Torkel i Rosengata! Är ni här! Så trevligt! *(Samtalsgruppen löser sig och börjar arbeta igen.)*

SPACK

Allvarligt talat, Samuel Jonsson.

JONSSON

Vadå, Kristoffer Spack?

SPACK

Jag fattar inte hur du kunde lägga det där esset. Det förstörde alltihop.

JONSSON

Det gjorde det väl inte...

SPACK

Jag begriper inte att jag spelar med dig.

JONSSON

Jamen alltså...

SPACK

Jag förlorade två laster pottaska.

JONSSON

En småsak, Inte går du omkull på det, Kristoffer.

SPACK

Två laster pottaska, i sjön.

JONSSON

Du måste inte tala om det för Iris, Kristoffer.

SPACK

Tror du jag är rädd för min fru?

JONSSON

Aldrig i livet. Var skulle jag få det ifrån? *(Två grabbar har kommit inspringande, fram till Skogskarlarna)*

BENGT

Det verkar vara dags. Bäst vi går och kollar nu. *(De går ut.)*
(Marit över till Spack och Jonsson med ett par sopkvastar, trycker dem i deras händer. De börjar sopa. Det är inget ovanligt.)

Scen 8

SPACK

Det var sånt där skogsfolk va. Har dom inte tagit slut?

JONSSON

Bra. Dom skyddar oss.

SPACK

Så fan skyddar, Man ska inte utmana i onödan.

JONSSON

Utmana vem?

SPACK

Svensken.

JONSSON

Förklara dig.

SPACK

Dom har ju sina kunskapare här. förstås. *(En musikanter har satt sig och börjar spela vid brunnen.)*

SPACK

Ja du Samuel, nu ska vi fira den här borgmästaren igen.

JONSSON

Det är en folkfest, urgammal.

SPACK

Fast den rör sig kring Hoffman. Det är väl inget att hymla om.

JONSSON

Kristoffer lilla, det kunde varit mycket värre. *(Spack sopar argt.) (Hane, en yngre snobb inträder med hast.)*

JONSSON

Hane! Välkommen hem!

SPACK

Från stora världen!

JONSSON

Vilken snobb!

HANE

Franska byxor! Turkisk krage! Tänkte bara visa upp mig lite. Det är ju fest!

JONSSON

Hur gick det att ta sig igenom?

HANE

Det går ännu, men det drar ihop sig. Vi sprängde våra hästar.

SPACK

Kom du.. .upp till Stockholm? Vad sa dom? *(1 bakgrunden en flyktingfamilj hänvisade av en vakt. Häxorna ger dem bröd och mjölk.)*

HANE

Kan hälsa! Från de vackra ställena i Stockarna på Holmen: Vita Lyktan, Halta Galten, Tårpilen: Från Lisa! Och Blombergskan och...
(viskar)

SPACK

Ack,ack, det kliar. Du har väl inte dragit på dig något, Björn lille.. .Nå vad sa dom då?

HANE

Med affärerna... värre. Dom stramar åt kollossalt. Efter gamla Vasa har sönera slarvat bort allting. Folk har inte födan. Somliga har förstås. Desto mer. *(pekar på sina kläder)* Det är obehagligt. Somliga simmar i guld, och döljer det inte — hos oss har vi ordnat det där, det känner man.

SPACK

Men tysken..

HANE

Din idé är djärv, men inte är tysken mottaglig. *(Ida in med tyger av olika slag, hänger en del, lägger ut somligt)*

SPACK

Du fick inte tag på rätt personer. Tyskarna har enorm makt. Dom äger ju hälften. Om dom ginge igång...

HANE

Skulle vi kunna rädda oss. Jag hade otur.

SPACK

En nyckelman heter Gepunkt.

HANE

Den ja. men han är jämt på resor. Det händer oss inget, det är min tro. Man ska förstås vara beredd, men vi har ju klarat oss hittills!

SPACK

Det är värre nu. Dom två stora kastar sig över varann. Och vi emellan. Så illa har det aldrig varit.

Scen 9

(Två spioner, förklädda till flyktingar i kåpor, har inträtt i smyg och för anteckningar.)

SUNE

Ja Sture, nu har vi hört en del.

STURE

Det skulle vara uppe hos oss. Somliga skulle inte ha hunnit till tredje meningen - halsen av.
Att de kan låta det gå på så här. Upplösning.

SUNE

Det är väl konjunkturerna. Han är en jävel på affärer.

STURE

Han har mycket gratis av läget. Kan spela ut de båda blocken mot varann, dansken och svensken, och ge det tredje, tyska köpmännen i sydost, fördel - liksom folket i Varend. Ja upp i Hudung nästan. i Småland.

SUNE

Undra på att Hans majestät vill åt dem!

STURE

Dom kommer inte att klara det. Dom är för stora i käften. *(Ett par övertäckta lass kommer med drivare. De stannar till. Folk är nyfikna. Skogsfolket eskorterar, de bär lätt bindel för ansiktet.)*

SPACK

Vad är det?

BIRGER

Sista transporten. Kryddor och kläde till Varend.

SPACK

Med eskort. Är det bara kläde?

BENGT

(skrattar och visar lite på sko) Ja, synnerligen hårt kläde, refflat och rensat och oljat, glänsande! JON *(skrattar också och visar)* Och starka kryddor, högexplosiva, och salt att tända kryddorna med.

BIRGER

Som betalning för kött till Lübeck.

TORKEL

Dom skriker efter kött. Alltid värst när vi har låtit dom svälta ett tag. -Nu blir dom utan!

SPACK

Detta är en farlig trad, farlig för vår stad. Vi retar upp svenskarna

SANDRA

Dom är redan uppretade.

SPACK

Låt det gå tillbaka.

HANE

Men snälla Kristoffer. Vad är det med dig?

JONSSON

Nerverna.

SPACK

Jag försöker vara realist.

BIRGER

Vem fan gör inte det?

FLYKTINGEN

Trafiken med Varend har ju hållit på länge, det vet ju alla.

SPACK

Vi måste sluta utmana nu. Svenska hären står faktiskt vid gränsen.

JON

Dom har alltid stått vid vår gräns. Liksom dom andra. Vilken gräns? Hela världen är en gräns, som flyttar sig som en jojo. Igår här,
Idag där, 1 morgon lite längre dit i övermorgon tillbaka hit. *(till flyktingen)* Vad säger ni?

FLYKTINGKVINNAN

Jo, dom olika herrskapen kommer krävande på våra gårdar, med fulla order, full rätt, och tar, med hot om död, straff för olydnad, för olydiga mot nån är vi ju alltid.

GAMLINGEN

Dom var in över gränsen vid Vittaryd. Sa att dom var vänner, men inkomna ställde dom alla i byn mot en vägg och frågade om vi var Blekingefarare, det värsta, och om vi gömde Skogsfolket där. När dom inte fick ut nåt, stack dom ändå ner några karlar och brände ett hus.

FLYKTINGEN

Ordningen blir bättre och bättre. Ingen ordning utan soldater och fogdar. Människan är en slarvig sak som inte förstår sitt eget bästa. Bonden Stursson, han miste sina båda döttrar när dom skulle gå till källan, där satt en soldathop och rastade, svenskar eller danskar kan göra detsamma; Och dom ansåg att fadern gäldade i skuld, men flickorna klöste och sparkade dom på känsliga ställen, när dom ombads göra en så enkel sak som att betala, där vid källan. Om dom inte hade utmanat så, hade dom kanske varit vid liv ännu. Och Sturssons fru, sen, som ensam hemma fick för sig att hon skulle försvara deras yngste son mot att hämtas iväg av

dom, det blev en kort strid, under vilken visserligen hon upplät sig åt dom, men då dom märkte att han därunder passat på att smita slog de ihjäl henne. I alla fall lever hans två andra söner sen dess i skogen som stråtrövare och pack. Så går det och bonden Stursson har kommit på obestånd. Han brast i ordning.

JON

Ska inte sådana få kryddor? (*Spack står kvar framför lasset*) Vem skulle då?

JONSSON

Ursäkta honom. det har nog slagit över lite. Han är inte riktigt sig själv.

JON

Och vem är han då?

JONSSON

(*till Spack*) Ledsen Kristoffer, men lasset är faktiskt mitt. (*Spack går motvilligt undan*) (*Mats utmanar Per, de har ett par fräscha knivar ur lasset och hoppar fram, rullar runt. Mats spänner bältet runt sig och Per. Börjar den värendska bältespänningen, först på lek, sedan alltmer på allvar. Stämningen stiger. Jon provar en värja. Musiken tilltar.*)

STURE

Du ser, skogsfolket har satt för sina ansikten så vi inte ska identifiera dom.

SUNE

Det där ser farligt ut.

STURE

Värendsk bältesspänning. En specialitet. De ska prova hur djupt de kan skära i varann.

SUNE

Barbariskt.

STURE

Slutar ofta med att en skär för djupt.

JON

(I inspirerat rus) Bjud Herranom spetsen alla våra glada herranom — i nord och syd, i öst och väst, upptill och nertill, och fram och bak: Ingen brist på herrar! Bjud alla herranom spetsarna så många vi kan! Vi ska inte vara beroende av några som kallar oss sina, vi tillhör oss, och stackars den som vill beröva oss - oss! *(Maria in. Folk prövar saker ur lasset. Jonsson övervakar)*

JON

Hej livet, det är lustigt
Omgivet av vackra fogdar,
De hjälper dig att, känna
att du lever.
Den ena kräver si, den andra kräver så
Den ena kräver rött, den andra kräver svart
Du måste vara snäll mot båda!
Hej livet vad det lär mig
så mycket fina kunskaper:
Bocka, smila och slicka -
också med baken!

Hej livet, du har mest glädje
av att också göra dem glada
för om de blir ledsna
blir du dubbelt ledsen
och hela din familj.

(Bältespännarna når sin kulmen. Det börjar blöda. Ida kommer fram och ser. Först försöker hon ställa sig emellan de stridande; de föser undan henne. Då kastar hon sig tvärs emellan dem och saboterar det hela, de blir inte av med henne. Förtrollningen släpper. De tar av bältet. Ida står och ser in i Per.)

SUNE

Mycket har man hört om dessa hedniska folk..

STURE

De har inga förbud. Alla gör hur de vill.

SUNE

Kvinnorna får prata.

STURE

De har en kvinnlig präst!

SUNE

Präst? Dessa hedningar. Men de talar väl.

STURE

Slänger ut en massa pengar på att bygga skola och sjukhus..

SUNE

En sak gjorde gamle Vasa som.. . 1 och för sig slog han ner kyrkans makt, men han krossade också allt man kan kalla kultur...Den hotar lydnad sa han.

STURE

Passa dig Sune, jag hörde inte detta sista.

SUNE

Det här fenomenet Hoffman...

STURE

Du sa kultur. men han kommer nerifrån. Folkets man. Obildad.

SUNE

Han har alltså genomfört skola för alla! Det skulle vara intressant..

STURE

Skalder, gycklare och andra timlare är inte produktiva, det är löst pack, bara till skada. En framtid utan musik, det är bra! *(J.N gör ett plötsligt utfall mot Sture, värjspets mot strupe. Håller där ett ögonblick. Vänder sedan mot Ida, bjuder upp , sveper med henne i den pågående musiken, innan hon hinner värja sig sjunger:)*

Hej livet,
om du älskar, för det gör du,
Allting handlar om att älska
Lilla liv, lilla död
En svidande dans från vagga till grav
En svidande vacker vals.

Scen 10

(Ida gör sig fri, återgår till Per. Maria kommer fram och dansar framför Jon)

MARIA

Bjuder han upp henne, men inte mig?

JON

Var kom du ifrån?

MARIT

Nu blev han tyst!

MARIA

Lammkött, är han i de åren?

JON

Han är i alla år.

MARIA

Minns han mig?

JON

Han minns henne.

MARIA

Starkt?

JON

Starkt.

MARIA

Jon var namnet.

JON

Namnet var: Maria.

MARIA

Han har satt sina spår.

JON

Hon med.

MARIA

Han vet inte... Nå ska han bjuda upp?

JON

Hon är som jag minns henne..

MARIA

Dansa med henne. *(de dansar)*

ANDERS

Maria *(Hon svarar inte)* MARIA!

MARIA

Det angår dig inte.

JON

Det var länge sen.

MARIA

Har han saknat henne?

ANDERS

Sluta.

MARIA

Jag struntar i dig.

JON

Han har saknat henne — mycket.

ANDERS

MARIA.

MARIA

Jag är fri!

IDA

(Till Per) Jag ska ge dig för bältesspänning, och krig och larv. Jag vill ha dig. Men då ska du vara levande!

PER

Lilla vän..

IDA

Lilla mig inte. Du förolämpar mig med sånt där. Lova att sluta.

PER

Jag måste.

IDA

Vadå måste? Dö? Måste du inte leva? Tycker du inte om mig?

PER

Lilla älskling.

IDA

Lilla igen.

PER

Jag måste förklara...

ALVEN MAGNI

Det är våra bästa timmar
Tag vara på dem
Kanske de inte kommer tillbaka
Livets och friheten fest
Vi är i livet, och i frihet, det hör samman.

BENGT

(har brutit upp från trakten kring Gudrun, med tandvärk och allt) TIDEN GÅR! VI MÅSTE
IVÄG! *(Jon, Mats och Per drar sig till lasten och de gör sig klara för avfärd.)* VI KOMMER
IGEN!

Scen 11

(Vaktavlösning)

MARIT

Vad Hoffman dröjer?

ANNIKA

Det kom visst ett bud från svenska kungen i morse. Undras vad det sa.

MARIT

Om det hade varit viktigt hade han väl sagt det.

SANDRA

(ser sin chans) Synd! Skam! Flärd! Olycka! Att ni kan festa! När tecknen hopar sig! Själva
luften är förgiftad. Ni dansar på gravens kant. För tio år sedan såg ni ju:

Två blodiga härar som ställde upp i kamp på himlen — och störtade samman.
Odör från förpestat grundvatten stiger in i våra lungor.

Och ett odjur med två huvuden som åt upp varann och födde fyra nya.
Och i natt: Tre hundra vitklädda människor tågade under tystnad runt vår stad.
Och sedan: Eld och blod föll i myckenhet över staden.
- Vad betyder allt detta? Ni har fest! Ni frossar — Ni utmanar!
Och ett moln med pest kom seglande, och fyllde luften osynligt, med sjukdom

HOFFMAN

Det är bra nu Sandra. Bra bra. *(Hon avbryter sig tvärt och går)* *(till alla som samlats)* Jag är en djupt olycklig man, djupt förkyld, min hustru övergav mig så grymt efter tjugo år. Och så har jag den smärtsamma plikten meddela att svenska hären nu tagit steget över gränsen till Blekinge. Annars är det en härlig dag för vår härdvunna fest, som jag härmed inviger! Läs Madsen! *(Snyter sig grovt, får dryck av häxorna, speciellt Marit)*

MADSEN

Från Svenske Konungen till Borgmästaren i Rotne by:
“Svenska Huvudhären instiger nu i landskapet Blekinge, som rätteligen tillhörer Svenska Kronan. Vår styrka, sex fänikor — det är tretusen krigare — under överbefälhavare Klas Kristofferson Horn — avser att gå välvilligt fram, förutsättande eder stads, Rotne Bys, ovillkorliga kapitulation och överlämnande i vår ägo.” Signerat Erik den fjortonde.

HOFFMAN

Vårt svar:

MADSEN

“Från Borgmästaren i Rotne By till Sveriges Konung: Allervördigaste Majestät. Välkommen till vårt land, Blekingeland. Det ska bli oss en väldig, Guds nådelig ära, att efter förmåga välkomna och förpläga de svenska gästerna, såsom frie och likställde män. Vi se detta historiska besök från folk till folk såsom en högtidlig och välkommen erkänsla för vår lilla stad och dess självständiga värde. Underdånigst osv”

SANDRA

Henrik, det var inte så bra. *(Hoffman snyter sig igen)*

HOFFMAN

Jag behöver nog inte påpeka, Ni är kloka nog allihop, att det inte kommer att hända oss något. Vi har löfte senast av Parsberg i Sölvesborg om den danska huvudhärens bistånd. Vi är starkt befästa. Vi kan utstå belägring. Deras tyska legoknektar är underbetalda och i uppror. — Denna här klarade inte att inta Halmstad på västra kusten i höstas! - Lyckå borg, tre mil härifrån, kommer slutgiltigt att stoppa dem. Klart slut. Ni häxor som kan allt, ge mig något mot förkylning!

MARIT

Jag kan ge dig mig.

HOFFMAN

Ja det är bättre mot nåt annat.. .men jag hinner inte just nu.

MARIT

Skämta lagom, jag menar allvar, jag ska koka dig något.

HOFFMAN

Vi lever under tråkiga krig. Om det åtminstone var lite sprutt på krigen! Ett fräscht krig som det här nya dansk—svenska verkar redan gammalt och håglöst. De här småpojarna, Erik den fjortonde och Fredrik den andre, råkade båda ut för pappor som lade allt de orkade på upprustning — Så måste sönerna göra bruk av sina arméer. Så uppstår krig. Såna busfasoner! Dom kaxar sig. Otur att svenskflottan vann stort vid Kalmar just, nu håller dom till härute som osälla andar och har minerat vår hamn.

TORDEL

Dom är påhittiga. Dom kapar t o m Likkistor på väg till begravning.

HOFFMAN

Emellertid! -Välkomna alla till vår fest! (*Han går runt och skakar hand — även med publiken.*)_Alla ni vänner, höga och låga, arbetare och borgare, och ni inhysingar, alla färska

flyktingar. Ni har gjort oss verkligen på smällen. Rotne By är två gånger större än normalt. Bröder och systrar i en gammal kamp, från Konga och Varend , från Möre och Sunnerbo, Finnveden, Vidinge och Handbörd. Ni bär på stridens minnen från den vackra tiden, Dacketid. Nå, idag är det en särskild stor dag! Vi har just invigt vårt utbyggda hospital med åttiofyra platser och vår nya skola. Det är en stolt dag. Nu säger jag inte ett ord mer. *(Sätter sig och får dryck. Spionerna delar via pojkar ut diverse papper.)*

Scen 12

(Eskorten kommer tillbaka)

GUDRUN

Kommer ni?

JONSSON

Transporten stannar. Det blev för sent.

BENGT

Det blev för farligt.

JONSSON

Svenskarna har gått över gränsen.

HANE

Vi kan använda det här!

HOFFMAN

Vad skådar mitt förkylda öga? Vad viskar vinden? Bengt..? Din gamla get. Är det inte du? Jon. . ? Från andra strider. Hur många gånger har du blivit gift?

BENGT

Han är dålig på att räkna.

HOFFMAN

Bengt, han var flink på prickskytte, och på att spela kort: Näktergal va? Din trogna typ. Jon, en hopplös hjälte, flickhjärte också — Har dom fått att dricka? Ni är skogsfolk, såna där som man ska häkta?

BENGT

Och du då, Henrik Hoffman.

HOFFMAN

Jag är förkyld och min hustru har lämnat mig efter tjugo år. Jag förstår henne. Vi passade inte för varann och nån ny har inte anmält sig.

BENGT

Lämnat?

HOFFMAN

Ja, det är ett tag sen, men det sätter sina spår; oron härskar i min kropp.

BENGT

Varför?

HOFFMAN

Hon är materialist. Det blev bråkigt här; hon satte sig i säkerhet med sina ägandes skej. i Kalmar.

BENGT

Och du då?

HOFFMAN

Ja, det är saken. Jag då? Skulle jag överge — mitt?

BENGT

Vad är ditt?

HOFFMAN

Byn här, Rotne.

IDA

Det är väl inte ditt!

HOFFMAN

Mitt enda. Nå vad har ni haft för er?

JON

Det har hårdnat på sistone.

HOFFMAN

Inte många kvar från tiden.

JON

Det börjar om.

HOFFMAN

Du är skyldig mig en ox. Men det har jag glömt.

JON

Inte jag, inte jag. Men jag har ingen ox.

BENGT

Man var grabb då. Som den här: Per. Han är alldeles färsk.

HOFFMAN

Finns det såna än? Så du ska bli som dom här? Fågelfri. Jagad och jägare. Cynisk. Man blir det.

BENGT

Inga krig är bra. Inte ens dom nödvändiga.

HOFFMAN

Du skulle finna dig en fin tös och ett tryggt jobb istället.

MADSEN

Jag bokför den här lasten nu då.

HOFFMAN

Jag glömde: Madsen, min medborgmästare! Eller mot—, vilket man vill. Han tjarar jämt. Han är fruktansvärd.

MADSEN

Jag är mån om oss.

HOFFMAN

Bra, han är mån om oss. — Vi har ju bra ekonomi, då ska man spendera — Själv kan jag knappt räkna. (*Madsen går med Jonsson upp till transporten, börjar inventera. Saker lyfts ut, skärskådas . Spack har fått tag på ett spionbrev och hetsar up sig. Till Hane:)*

SPACK

Nu är det allvar. Hoffman går för långt.

HANE

Vad menar du, Kristoffer?

SPACK

Dessa fester, han måste ju åtminstone kasta ut skogsfolket!

HANE

Men dom skyddar ju oss faktiskt.

SPACK

Svenske kungen vet. Han får rapporter härifrån.

HANE

Ta det lugnt, Kristoffer...

SPACK

(går fram till Hoffman) Du har utmanat ödet.

HOFFMAN

Menar du svenske kungen?

SPACK

Han är rasande!

HOFFMAN

Vad ska man krypa för honom för? Du är ibland som en skitnödig barn— unge, Spack. —
Eller om det är Iris.

SPACK

(viftar med brevet) Har du sett det här?

HOFFMAN

Vad är det?

SPACK

Ett brev som svenskarna har spritt på stan.

HANE

Få se! Det står att den som svär sig lojal med svenske kungen, han ska få dels en kraftig
penningssumma, dels benådning, och dels ett gott liv.

HOFFMAN

Vad är ett gott liv?

HANE

Det står inte.

Scen 13

(Balladen påbörjas)

DANSARNA

Och det var i den staden
Vid rytande fors
Tvenne Ulvar och ett Kors
Högt flyger vinden
Där levde en vild och lysande mö
För henne mången man ville dö
Hennes namn var frihet och kärlighet!

(Anders hämtar Maria från Jon. Han har svar hicka.)

MARIA

Slit inte i mig.

ANDERS

Vi lever ihop

MARIA

Du har missförstått det här.

ANDERS

Vad ser du i den hjälten.

MARIA

Jag ser en del.

ANDERS

Och du visar det för alla.

MARIA

Jag visar vad jag vill.

ANDERS

Vi har Lillis ihop. Hur blir det?

MARIA

Vadå blir?

ANDERS

Jag tycker ju om dig.

MARIA

Det är bra.

ANDERS

Jag skulle kunna bryta av den där hjälten som en sticka, mitt av. Du vet hur stark jag är.

MARIA

Gör det då.

ANDERS

Jag är för snäll. Det är ett helvete.

MARIA

Du tråkar ut mig (*vill gå*)

ANDERS

Du går inte till honom.

MARIA

Ha ha, du är våt om skorna. Vad är du för en karl som inte kan pinka på väggen

ANDERS

Det kan förstås den där vackra.

MARIA

Jag älskar, älskar, älskar honom!

ANDERS

Tänk om jag verkligen blev upprörd.

MARIA

Vad du hickar

ANDERS

Det började när han kom.

MARIA

Släpp mig.

ANDERS

Kanske jag inte är far till Lillis? *(hon svarar inte)* Är det han? *(inget svar)* Jag tog på mig det. Jag har skött honom. Jag har betalt ett halvt hus för honom. *(Hon går upp till Jon, Anders är kvar ,hickar.)*

(Balladen fortsätter.)

Scen 14

ANNIKA

Den kokar bra nu.

GUDRUN

Nu är det dags för det här: Orrhår! Vinge av Bi. Sillsalt. (*Bengt med sin tandvärk är framme och nosar.*) Vi skulle ju åtgärda det där.

BENGT

Nu! Mitt i festen?

GUDRUN

Det kan gå fort. Gapa! (*Fingrar i hans mun, tar fram stor kniv.*) Nååå! Den där måste bort. (*Bengt försöker tala.*) Vasa? Vad säger han människa?

BENGT

Jag försökte säga att det är kanske inte så brått.

GUDRUN

Det är en ståtlig inflammation. Ju förr dess bättre.

BENGT

Jag väntar gärna. Ni har säkert annat för er.

ANNIKA

Ta några klunkar av detta, det dövar.

BENGT

Blir det mycket blod?

GUDRUN

Du måste vara stilla. (*Värmer en kniv och säger till kvinnorna:*) Bäst att ni håller honom. (*De håller honom i ett skruvstäd.*)

BENGT

Vänta! Vänta!

GUDRUN

Vad är det? Han är alldeles blek?

BENGT

Jag har glömt en sak! Ett fantastiskt viktigt möte. Just nu!

GUDRUN

Just nu?

BENGT

Just nu! (*springer iväg*)

HOFFMAN

Birger här är olärd och genomklok. Hör hans sång!

BIRGER

Det är nåt särskilt med den här platsen, en sorts förtrollning. Dom har försökt ta kål på den på så många vis.

Bränt, skövlat, sålt den, flyttat den. Men - upp igen! Men det är lite allvarligt.

(BIRGER forts)

Detta land Blekinge
Tiden är grym
Ungdomen vet inte
om den får någon framtid

Bygger de hus,
Bränns det kanske ner nästa dag
Odlar de korn
Så skördar kanske andra
Djuren beslagtas
Herrar i olika kläder
tar sig rätt

Vi lever på en gräns
Ändå har vi här
Ett öppnare liv
för människor.

Vi lever på en gräns
Och vilka är vi?
Oss själva
Och vi stärks i det

Vi lever på en gräns
i tid och land
Gränsen är vårt liv:
Landets vänskap till havet
Och havets respekt för stranden
Alla delars värdighet
När de övergår i varann,
När de verkar samman
över denna gräns.

(Man applåderar. Hoffman kramar om Birger.)

ALVEN MAGNI

Den gröna luften
Allt detta är vårt
är allas
Den mjuka handen!
Jorden är allas och vår.

HOFFMAN

Man säger att det räcker inte åt alla! Jo fan, det räcker och blir över. Skapelsen är just sån, att den föder sig bra. Om inte någon stjälar. (*Snyter sig kraftigt.*) Vi lever rätt framgångsrikt här! Trots krig varenda dag. Vi bygger vår stad, bit för bit, och gör vackra vinster! Här finns inga fogdar och avundsjuka herrar som helst vill ha oss fattiga och ödmjuka. Dom som redan äger mycket, men som vill äga allt: För dem är andras frihet en styggelse. Jag säger: Äg inte! Äg dig själv! Detta allt kära vänner, som vi uppnått, det är så sprött och nytt, så det kan blåsa ut av en nysning. Vi har knappt ens börjat, tjugo år är en liten stund - Så håll för näsan när ni nyser! (*Skall till att nysa. . .men det blir inget*) Nå, får vi inget käk snart? (*Han snyter sig och man applåderar.*)

SANDRA

Det räcker med skryt! O ni aningslösa, okunniga, Om ni visste vad jag vet. Ni lever skamligt .

HOFFMAN

Ja ja Sandra, Det är bra.

SANDRA

Jag får aldrig säga något! Ni olyckliga, snart får ni gälda ert övermodiga övermått.

HOFFMAN

En annan gång Sandra.

ANNIKA

(till Anders)_Vad är du för en kämpe. Sitter och gråter.

SPACK

(kortspelande) Samuel, jag skulle inte spela med dig mer, nu gör jag det ändå. Jag begriper mig inte på mig.

JONSSON

Det är en stor ära för mig, Kristoffer.

SPACK

Jag utgår från att du sköter dig.

JONSSON

Det är ett stort förtroende, Kristoffer.

HANE

Dela ut nu då.

SPACK

Vi skulle ha satsat på kanoner och inte på sjuksängar, legoknektar istället för skolor. Vård och vetande ger inget försvar, det är bättre att överleva än att dö. Men dom är som döva och blinda. Vi skulle må bättre av exercis än av fest. Men vad gör man med förryckta? Min far skulle vända sig i sin grav.

IDA

Outhärdligt

PER

Vadå?

IDA

Allt det här självberömmet. Dom gratulerar sig själva jämt.

PER

Ni har rätt att vara stolta här. Det är värre att ni inte gör nåt nu.

IDA

Ska man jämt göra nåt.

PER

Du vet inte hur det var!

IDA

Jag hör inte på när dom pratar. Det rör ju inte oss, nu.

PER

Allt det där kan försvinna.

IDA

Du är som Sandra. Ingen bryr sig om henne. Det har alltid varit krig och hot, det är inget nytt.

PER

Det är värre nu. Och man.. . Du hör inte på.

IDA

Din röst är så vacker, och ditt hår. Båda mjuka.

PER

Jag borde skrika och hoppa och åska.

IDA

Mera! Din röst är så fin när du är arg. Åska lite!

PER

Vakna lite.

Scen 15

ANNIKA

Vad är det med dig, Anders?

ANDERS

Ingenting. Hicka, som jag inte blir av med.

GUDRUN

Du låter förskräckligt.

MARIT

Hela karlen skakar.

SANDRA

BUUHH!

ANDERS

Skräms inte så. Hick!

SANDRA

Vill bara hjälpa.

MARIT

VRAÅLL!

ANDERS

Är du inte riktigt klok? Hick!

ANNIKA

Det verkar komplicerat. -Drick vatten!

GUDRUN

Hur uppstod tillståndet?

ANDERS

Jobbigt att förklara.

MARIT

Du är bland vänner. Vi vill hjälpa dig.

ANDERS

Usch. Jag är en verklig karl, det säger alla när jag jobbar med släggan och elden. Men en sådan karl varken gråter eller ler i onödan, eller är snäll. Jag gör det, fast jag har stans största muskler. Det bor motstridiga andar i mitt bröst. Det är hopplöst, vilken kvinna kan omfatta så mycket?

ANNIKA

Det har med hans kvinna att göra, och den där fagre skogskarlen, hon har förlupit honom.

ANDERS

Jag skulle ledigt kunna slå två kärringknutar på den där hjälten men det är under min värdighet.

GUDRUN

Kärringknutar vore bortkastade på honom.

ANDERS

Vi hade också Lillis ihop. Hick!

MARIA

(Till Jon) Du var tvungen att gå den gången sa du. Nu är du inte det

JON

Jag vill bara stanna.

MARIA

Jag kan inte tro det. Att du både är här och ska stanna.

JON

Inte jag heller. Det är en dröm.

MARIA

Du kommer att vilja slåss igen och vara fri.

JON

Det är en grym frihet. Det är en stor bluff.

MARIA

Du är en av stjärnorna i bluffen.

JON

Det känns som jag inte kan vara utan dig.

MARIA

Du sa det den gången också. Ordagrant. Följden? En pojke.

JON

Vi gjorde. Du var med. En fin en. Vi kanske skulle göra om det.

MARIA

Jag är så glad, du säger att du stannar.

JON

Jag vill komma hem.

MARIA

Jag ska vara hem åt dig, om du är åt mig.

JON

Jag är. Men smeden då?

MARIA

Bry dig inte om honom.

JON

Är det så lätt?

MARIA

Han har spelat sin roll. Den är slut. Jag har aldrig älskat honom.

JON

Och han då?

MARIA

Vi talar inte om honom. Nu är det vi. Jag ser bara dig. Jag har fått stå på! Bryta upp! Inte lätt vara ensam och kvinna. Hela världen kastar sig över en. Jag slöt ögonen och såg bara dig.

MARIT, ANNIKA, GUDRUN, IDA, SANDRA NU BÖRJAR DANSEN!

(Så börjar dansen inför pausen.)

Scen 16

(Trumpetstöt. Buller av trumma längre bort. Avbryter feststämningen.)

VAKT

Bud till borgmästaren! Bud till Hoffman!

BUDET

Lyckå slott har fallit! "Under ledning av General Åke Bengtsson Färla har Sveriges Huvudarmé intagit Lyckå slott. De danska styrkorna gav sig efter en kort strid till fånga. Svenske konungen Erik den fjortonde har anlänt till slottet".

BEFÄLHAVAREN

Lyckå. Det är lite hemskt. Det är faktiskt bara tre mil.

HOFFMAN

De klarade det i alla fall? Duktiga pojkar! Med tanke på att de missade Halmstad. Lyckå är förstås ingen större bedrift. Dansken bryr sig ju knappt om Lyckå. *(folk samtalar i grupper.)*
Mer besked?

BUDET

Ja...den svenske kungen förbjuder allt skövlande fram till Rotne By. Han säger sig avse gå varsamt fram.

HOFFMAN

Vill behålla mesta möjliga . . .av Rotne By. Skriv Madsen! "Högvärdige Konung Erik den fjortonde, av Sverige"..hur ska vi säga? "Vi inhämta . .med välbehag och beundran., eder mildhet beträffande ...resan, genom Bleking...fram till vår stad" ..och önska..."Och önska av allt hjärta mottaga eder som.. gäst, som hög gäst i Rotne By" Är det bra? (*De flesta instämmer.*)"Undertecknat_Henrik Hoffman,borgmästare.
(till befälhavaren)Palissadförstärkningen?

BEFÄLHAVAREN

Klart, allt klart.

HOFFMAN

Beredskap, skärpt!

BEFÄLHAVAREN

Borgmästarn, den här festen..

HOFFMAN

Vad är det med den?

BEFÄLHAVAREN

Det behövs koncentration, ökade insatser...

HOFFMAN

Självklart... .OCH fest! När jag tänker på det: Nu mer än nånsin. Nu vet vi vad festen är till.

IDA

Kan det ändå vara så att dom tänker ta oss?

PER

Det är nån sorts lag, har jag lärt hemifrån: Dom allra största — tar alltid först — dom allra minsta. Bäst att försöka fatta det.

IDA

Det går inte.

HOFFMAN

(snyter sig) Ärade medborgare, dom som hör mig. En fest är till för att ge styrka. Nu har vi ett ärende med vår fest: Slå fienden. Om inte annat så med häpnad. Häpnad är ett bra vapen. Låt festen slipa vapnet, Låt festen blomma. Ni är alla inbjudna.

BENGT

Nya bud från flyktingar: Våra bönder hängde upp två svenska soldater i ett träd med rustning och allt. Då lär Erik blivit arg och befallt full skövling på vägen hit.

MADSEN

Hit till Ronneby.

BENGT

De säger det. Hänsynslöst mordande är anbefallt.

HOFFMAN

Taktik och skrämsel. Det är vanligt. Vi har inte sett det än. Vi har stärkt bevakning. Vi har lagrat resurser mot anfall och belägring. Alla vet vi vår plats i bevakningskedjan. Nu ska vi stärka oss! *(spionerna försvinner omärkligt.)*

MARIT

Rotnebrygden är rykande klar, den stärker dig, det som är du! Den ges till alla förtjänta (som betalt entrén) Till alla som vill ha sanning och styrka! Drick den med måtta, den är mäktig, den har makt!

GUDRUN

Köttet steker på spetten, drypande gott, det är till er lust och fröjd.

ANNIKA

Dansen börjar igen!

HOFFMAN

(som får ett danskt bud) Dansken är på väg! Eller hur? Danska huvuhären tänker hålla sitt löfte och är i antågande. *(Festglädie utbryter ånyo.)*

MADSEN

Om, alltså, OM!

HOFFMAN

30.000?

BUDET

40.

BIRGER

Kommer inte annars?

HOFFMAN

Ni måste pruta. *(I bakgrunden Gepunkt, som säkert betraktar situationen. Spack och Jonsson konsulterar honom.)*

(Pausen inleds. Folk tas iväg från läktaren ut till torget där utskänkningen börjar.

Stämningen är hög och danser, musik och lekar pågår under pausen, tills det börjar dra ihop sig.”För att vara på den säkra sidan, det är visserligen ingen fara, men i alla fall, drar vi oss upp för trapporna så vi kommer i skydd vid kyrkan.”)

Paus.

Andra Akten Scen 17

(Nya vakter samtalar)

ALBERT

Det blir kväll snart. Då är vi skyddade.

SIMON

Vad tror du? Om chanserna?

ALBERT

(om brygden) Jag känner mig stärkt. Kan behövas i en sån här kommendering. Undras vad som är i det här?

SIMON

Vi har ju allt på topp?

ALBERT

Barrikaderna kunde vara högre.

SIMON

Folket är ivrigt. Lagren storartade. men fienden är nog inte vek— hg av sig. Dom verkar hungriga. *(om brygden)* Det är starkt. Nu dricker vi inte mer.

ALBERT

Jag känner mig klarare av det. *(Festyran mojar. Kören övar stilla på en kantat. Alla är smått förströdda med någon sysselsättning.)*

HOFFMAN

Som du fattar Bengt, jag överger aldrig mitt ursprung — stenarna, havet, berget.

BENGT

Många glömmmer.

HOFFMAN

Jag har en speciell kraft som jag har fått betala dyrt... .Du tror det är påhitt.

BENGT

Nej — Hur?

HOFFMAN

Jag är en ruggig fan — Har bara stretat i min dar. Som jag slet på havet, som jag släpade i berget. Jo, jag jobbade där, bestraffad några gånger om.. .jag slet, utan ände.

BENGT

För vad?

HOFFMAN

Fråga du — jag har aldrig berättat. Jag tog mig loss och kom hit. Och det här, tänkte jag, det fanns att leva för, att ägna mina krafter: dom som jag har fått.

BENGT

Du är av trollen har jag hört.

HOFFMAN

Tala inte om det för nån.

BENGT

Tror du själv på det?

HOFFMAN

Visst,visst! På mitt sätt. Jag platsar i alla fall ingenstans. Så jag har fått bygga själv. För att det skulle bli nån värld alls. Jag längtar alltid till havet.

BENGT

Det har blivit en liten bra värld.

HOFFMAN

Här i stan lever vi högst moraliskt: Ur hand i mun. Regel: Se till att alla har. Fördela vänskapligt. Det finns ju att dela på. Då ska också alla få. Och så något till vishusbon varje dag.

BENGT

Nu hotas det. Svensken har slamrat förr, men inte så här kraftigt väl.

HOFFMAN

Krigshot är alltid löjligt. Våld är alltid löjligt och gör förövaren löjlig. Det vet jag — Han klarar det inte på annat sätt. Min Herr Erik är blind och i panik. Det är inte värdigt, jag vill att han ska se!

Scen 18

SPACK

Jag tror allvarligt talat att: om vi gör oss av med Hoffman. Han är en nagel i Kung Eriks öga. Danskarna är tydligen trötta på honom också.

JONSSON

Tror du verkligen det, det gör inte jag.

SPACK

Det skulle blidka svenskarna. Det är Hoffman som står för bilden av Rotne By sen tjugo år, och hans vänskap med Dacke.

HANE

Hördu Kristoffer, ska vi inte istället sluta leden och rädda och stötta allt vad vi kan?

SPACK

Jag menar just rädda — vår stad, Hoffman är inte Rotne By.

JONSSON

Näst intill.

SPACK

Koppla loss honom.

JONSSON

Hur fan skulle det gå till då?

HANE

Du menar..? (*gör en gest av skära av halsen*)

JONSSON

Du är inte klok. Du skulle bli lynchad.

SPACK

Äh, dom är trötta på honom.

HANE

Inte!

SPACK

Det skulle gå fort.

HANE

Det här känns obehagligt. Utan Hoffman hade vi inte nått det vi har. Jag har sett oron på andra håll i Europa. Dom slaktar bönder i hundratal och tusental för att dom svälter. Upp i Sverige är det omänskligt.

SPACK

Och hyggliga vinster!

HANE

Vi går ingen nöd! Du Kristoffer lever utomordentligt på tungvarorna, jag på kläde och Jonsson på kryddorna. Utan bråk! Det är unikt.

JONSSON

Du Kristoffer: Innan det händer nåt överilat. Björn och jag erbjuder oss att gå hem och prata med din Iris.

SPACK

Du ska inte säga något som inte vet hur man ger bud. Iris har inget med det här att göra!

Scen 19

(Anders har ett tag lurpassat på Jori. Han hickar, men kväver hickan plötsligt och inåttar och hugger ett väldigt hugg med en yxa, men lust då vänder sig Jon och klarar sig, går. Anders efter och måttar ett nytt slag. Jon vänder och går undan. Till sist är Anders nära att kapa Jons näsa, Jons reflexer skickar med omedelbar verkan en kniv i Anders skuldra.)

ANDERS

(förvånat) Aj? *(Tumlar ner, Jon böjer sig ned)* Är du beredd?

JON

På Vadå?

ANDERS

Allt vad det innebär: Jag har bytt blöjor, tvättat, sopat, lagat maten, bannat mig ammat — Har du gjort det nångång?

JON

Inte precis.

ANDERS

Hon ger sig inte förrän du gör det.

JON

Du är för snäll.

ANDERS

Av dig vill hon ha hjälten. Men hjälten minskar... Sonen är din.

JON

Du har visst svårt att vara utan henne. Och honom.

ANDERS

Jag vet att jag är en stor och töntig människa, men jag kan inte hjälpa det.

JON

(till häxorna) Han blöder. *(De går bort till Anders, sätter honom på en bänk. Baddar honom. Maria in, Jon går.)*

MARIA

(till Anders) Du hickar inte.

Scen 20

ETT BUD

Bud till invånarna i Rotne By från Erik den fjortonde, konung av Sverige: “Under ledning av Sveriges Överbefälhavare Klas Horn nalkas en trupp Rotne By. Innevånarna av Rotne By skola ge sig såsom fångar på nåd och onåd. Deras egendomar skola vara förverkade till oss” Undertecknat Erik.

(Hoffman överlägger med de närmaste)

ALVEN MAGNI

Vad är det här? Kan kärlek övervinna krig? Gjorde vi fel? Aldrig. Det är något här som är fel, och fientligt mot livets krafter...

HOFFMAN

Halmstad klarade dom inte! Dom retar oss, dom tror dom är nånting. Dom har inte ens med sig artilleriet! Jag har kontrollerat: Vår bevakning är förträfflig. Förbannade snuva! *(tvingas snyta sig)* I väntan på den utlovade hjälpen av danska huvudhären ska vi svara dem. Vi kan ju lugna dom lite: “Konung av Sverige. För att visa vårt tillmötesgående kan vi tänka oss att uppgiva vår stad. Samt betala den brandskatt vi kan komma överens om. Men vi fordrar i gengäld: Förskoning till liv och ägodelar — Enligt Rätt Krigsbruk.” Undertecknat osv.
SATANS FÖRKYLNING! *(Madsen skriver och budet avgår)*

SPACK

Hoffman, det här med danska hären är ju inte alls klart.

HOFFMAN

Dom tog budet.

SPACK

Han skulle framföra vårt bud.

HOFFMAN

Dom tog det.

SPACK

I alla tider har vi stött dig....

HOFFMAN

Och varit beroende av mig. Persberg gick ju ed på att hjälpa.

HANE

Ta det lugnt nu, Spack.

SPACK

Är det ännu helt orimligt att Erik skulle ta pengar?

HOFFMAN

Det blev helt orimliga summor. Tror ni inte jag har försökt. Ni vet inte.

SPACK

Vi har rätt att veta!

HOFFMAN

Har det inte gått bra hittills?

SPACK

Hittills ja.

JONSSON

Hörru Kristoffer.

HOFFMAN

Nå då ska det gå den här gången också.

SPACK

Du skulle ha börjat tidigare.

HOFFMAN

Skulle ha, finns inte nu, Skulle ha, har sprungit bort.

SPACK

Jo, det finns.

HOFFMAN

Ditt tonfall är ödesmättat?

HANE

Kristoffer är lite överspänd, Henrik.

SPACK

Tyst Björn. Dansken vill ha bort dig.

HOFFMAN

Dansken? Mig?

SPACK

Förhandlingar bör föras direkt med oss.

HANE OCH JONSSON

Hej då Kristoffer! Vi går nu.

HOFFMAN

Här gås inte! Har inte jag gjort er? Här var en Revolution, om ni skulle ha glömt' bort det, pojkar. Ni skulle ha varit bortsopade om inte undertecknad, av en egendomlig slump, råkat trilla ner just här.

JONSSON

Han menade nog inte...

HOFFMAN

Jag skiter i mena. Vi har viktigare saker för oss.

Scen 21

(Erik XIV långt borta i skrämmande spöksyn, plötsligt, omgiven av egendomlig musik och kinesisk plastik.)

ERIK

Rotne By.. .Råttorna, de ska dränkas
i sitt eget blod.
Dom har stoltserat för länge.
Pappa gjorde de sjuk. Det satans råtthålet!
Dit alla gnagarna tog sin tillflykt,
Dom som gnagde i sömnen
På vår stackars visthusbod, vårt stolta land,
som han byggde...

Själv mår jag bra!
Makten ska intet försaka, vinst är ingen skam.
Någon måste få ut mycket,
för att många ska få något.

Denna ruttna by
är rik som en oxe,
späcket hänger svålar neromkring,
Detta flytande fett ska dräneras,
ska komma oss tillgodo!
Vårt folk som arbetar och försakar!

Far hade rätt: Slå sönder deras strukturer,
deras invanda tryggheter,
Då fångar vi dom lätt ur KAOS..

(spöksynen bort)

Scen 22

(Danskt bud kommer igen)

HANE

Dansken vill ha mer.

JONSSON

Vi måste höja budet.

HOFFMAN

Hur högt skall behövas?

JONSSON

Vi måste alltså få med Lübeck.

HOOFFMAN

Hur skulle det gå till?

HANE

Gepunkt är här.

HOFFMAN

Han! Här? Jaså, det var det. Hur i helvete? — Eller just det: Fans plats är i helvetet — som skiftar ort.

HANE

Här gäller rå köpslagan. Lübeck har måttlösa resurser. Dom vill ha vårt kött; men dom kan strunta i det. Måste ge vad han kräver.

HOFFMAN

Vad tusan gör han här? Nu?

ALVEN MAGNI

Sällsamma vägar. Otroliga händelser!

GEPUNKT

Goddag , Herr Hoffman.

HOFFMAN

Va? Jaså är det du, det var längesen.

GEPUNKT

Jag har länge tänkt hälsa på. Och höra hur ni mår.

HOFFMAN

Er omsorg gör mig nog lite sämre, tack.

GEPUNKT

Såså, Är det ett sätt att möta en välgörare på? Jag vill er väl.

HOFFMAN

Så ytterst bussigt av er.

GEPUNKT

Ni är i en lite prekär situation.

HOFFMAN

Ja. — Jag undrar just: Hur tog ni er in?

GEPUNKT

Jag hittar alltid vägar. För hjärtat finns inga hinder. Jag ängslades för ert öde.

HOFFMAN

Ni kan sluta med det. Svensken tar inte ens pengar längre.

GEPUNKT

Och dansken?

HOFFMAN

Dansken? Jaja — han har lovat.

GEPUNKT

Men kommer inte danska hären än? Har inte sett?

HOFFMAN

Jag har i alla fall inte så mycket pengar.

GEPUNKT

Vi har pengar..

HOFFMAN

Det har jag hört sägas. Men inte så mycket.

GEPUNKT

Vi är mäktiga, Hoffman. . .Om vi verkligen sätter till, så skulle vi kunna köpa hela, Stora Sverige. Nästan. Det är inte så stort.

HOFFMAN

Vad ni kan då.

GEPUNKT

Jag är en känslig människa. Alltså tvärtemot vad ni tror.... För att tala rent ut, Herr Hoffman:
Jag har pengar, ni har en dotter.

HOFFMAN

Jag fattar inte alls vad ni menar.

GEPUNKT

Jag upprepar: Jag är en känslig man.

HOFFMAN

Känslor för min dotters tofs.

GEPUNKT

Vid mina besök här har jag noga lagt märke till henne. Hon tilltalar mig. Våra gamla
relationer kan inte brytas så lätt.

HOFFMAN

Om ni menar vad ni verkar säga, så var priset jävligt högt.

GEPUNKT

Gamla relationer kräver ömhet, offer... (*Hoffman går iväg*)

Scen 23

MARIA

Jon.

JON

Jaså är det du.

MARIA

Jag älskar ju dig.

JON

Du inbillar dig.

MARIA

Det är sant.

JON

Vad älskar du.

MARIA

Allt, hela dig, Vad du står för.

JON

Jag står dåligt.

MARIA

Jon.

JON

Jag har gått.

MARIA

Det där som hände nyss ändrar ingenting.

JON

Det fanns inget att ändra.

MARIA

Vad är det med dig?

JON

Det är ingenting. Drömmar. Jag steg in och rev i spindelväven.

MARIA

Tycker du inte om mig?

JON

Tja, du är för gammal.

MARIA

Sluta tjafsa.

JON

Du är själv.. osäker.

MARIA

(dricker av brygden) Jon.

JON

Jag ska gå dit jag hör hemma, kriget.

MARIA

JON.

JON

Ja det är bra. Gå till din smed. Gräset växer över gravarna.

Scen 24

IDA

Du är så söt! Särskilt när du skrattar. Du skulle skratta mer.

PER

Du är sötast när du är allvarlig.

IDA

Jag vill inte vara allvarlig.

PER

Det blänker omkring dig.

IDA

Äsch, blänker

PER

Jo det blänker...

IDA

Du säger så söta saker. . . Det är skoj att kunna blänka.

HOFFMAN

Jag måste få tala med dig, Ida.

IDA

Vad bra! Jag har just något jag vill säga dig.

HOFFMAN

Skällning förstås.

IDA

Tvärtom. (*komiskt högtidlig*). Kära far. Jag har varit så okunnig.

HOFFMAN

Inte nu längre?

IDA

Jag har bara varit en bortskämd hemmadotter.

HOFFMAN

Jag har försökt skydda.

IDA

Bra, bra. Allt prat om Rotne By, och frihet, och Dacke, det var mest löjligt. Nu har jag fått höra en del.

HOFFMAN

Jaså ja, på tiden.

IDA

Din dotter har tänkt mycket, mognat och fattat avgörande beslut. Jag ställer upp på allt det fina, som du har kämpat för.

HOFFMAN

Oj, det var värre.

IDA

Jag börjar ju förstå.

HOFFMAN

Det var nytt.

IDA

Ja, nu kan jag se själv; och höra.

HOFFMAN

Genom den här huliganen...

IDA

Genom Per!

HOFFMAN

Hördu Ida..

IDA

Ja?

HOFFMAN

Jag har en sak att fråga dig. Ett kolossalt erbjudande.

IDA

Erbjudande?

HOFFMAN

Ja.

IDA

Men säj det då!

HOFFMAN

.Så att . . jag har ett litet helvete.

IDA

Jag vet.

HOFFMAN

Vet du?.. .Alltså, dansken kommer inte. Vi behöver mer pengar.

IDA

Vadå till?

HOFFMAN

Att betala dansken.

IDA

Som inte kommer?

HOFFMAN

Så att han kommer.

IDA

Jaså.

HOFFMAN

Jag har alltid fått balansera. Slak lina. Balansakt. Stång och vikter.

IDA

Vad pratar du om. Du verkar bedrövad.

HOFFMAN

Muta. Vi har alltid fått muta.

IDA

Jag kanske inte har fattat allt.

HOFFMAN

Det är det som har hållit.

IDA

Så det är våra villkor..

HOFFMAN

Saken är nu den..

IDA

Det är något du tvekar om. Gör det bara.

HOFFMAN

Det säger du. .Nå, det gäller... Ida lilla, tänk om du fick en fruktansvärt trygg framtid... .Näh.
(lämnar Ida) (till Gepunkt) Jag kan inte. Det är ju löjligt. Hon skulle aldrig.

GEPUNKT

Då så min vän

HOFFMAN

Men det är ju absurt. Att sånt här ska kunna...

GEPUNKT

Livet, min vän, Livet. Farväl.

HOFFMAN

Ni måste! Tänk på vad ni förlorar! Hela vår gamla unika handelsväg. Herr Gepunkt, det är så här. I vårt samhälle, som vi har byggt upp i tjugo år.

GEPIUNKT

Jag är bara intresserad av en sak.

HOFFMAN

Det är inte som på andra ställen. En far kan inte bara beordra sin dotter hos oss.

GE PUNKT

Hon är hög och fri. Hon har kommit att tilltala mig djupt.

HOFFMAN

Hon kommer inte att lyda!

GEPUNKT

Ni har byggt en avvikande stad, Det får ni klara själv nu.. .Men herr Hoffman, nog k a n ni, om ni anstränger er lite. Det var en sak till. Jag råkar ha hört..ja, det finns faktiskt papper...ert förflutna, ni är efterspanad.

HOFFMAN

Efterspanad, jag?

GEPUNKT

Jag kan hålla tyst. Men jag kan också släppa ut. Tipsa. Ni har varit väldigt duktig på att ställa om identiteten. Ni heter något annat.

HOFFMAN

Vad är det för sagor!

GEPUNKT

En förrymd straffånge.

HOFFMAN

Haha, vad ni kan hitta på!

GEPUNKT

Och så var det ett mord... som sagt, jag är beredd att glömma. Totalt. Om alltså...

HOFFMAN

Lögn! Lögn!

GEPUNKT

Jag beklagar. Jag vet. Jag kommer att kunna sätta dem på spåren. Det var på ett fartyg, utanför Frankrikes kust –

HOFFMAN

Lögn!

GEPUNKT

Överfall på styrman.

HOFFMAN

En djävul.

GEPUNKT

Ni avtjänade straff; flerårigt, i gruvor och galärer...

HOFFMAN

Jag var bara en fiskar..

GEPUNKT

Sjöröveri, löd domen.

HOFFMAN

Jag var så ung, jag gjorde vad dom andra...

GEPUNKT

Ska jag säga ert rätta namn?

HOFFMAN

Behövs inte. Han var en djävul, det var nödvändigt. Jag återvände ner i havet. Jag levde i havet i två dygn. Jag föddes ur havet. Då var jag ny. Jag hade hunnit dö gång efter gång, men jag fick uppstå.. Det var stort. Jag tog mig upp hit. Jag fann ett sätt att gottgöra. Jag hade glömt.

GEPUNKT

Som sagt, Hoffman, Ni kan ju lätt fortsätta glömma. Jag glömmer, det har inte hänt. Allt ni behöver göra...

HOFFMAN

Men jag kan ju inte. Det måste hon, ni och hon..

GEPUNKT

Jag kan ju också lätt sätta dem på spåret.

HOFFMAN

(springer efter danska budet) Vänta lite till, dansk! Jag tror inte ni är så hård, Herr Gepunkt.
(till Torkel och Birger) Vad fan ska vi göra? *(till Ida)* Du måste förstå mig Ida.

IDA

Vad håller du på med, pappa? Du är ju alldeles andfådd!

HOFFMAN

Ida, du har aldrig vetat..

IDA

Vadå?

HOFFMAN

Det är så här.. .det är så här..

IDA

Säj pappa!

HOFFMAN

Det är nånting som.. . . Näh. Kan inte sälja och köpa liv.
(Gepunkt försvinner. Så också danska budet.) Jon! Ta ikapp danska. budet!

JON

Ja?

HOFFMAN

Herr Gepunkt! Vi klarar oss nog! *(till Jon)* Löfte: De ska få vad de begär!

JON

Säkerhet?

HOFFMAN

Vad som helst. Hitta på något. Bara han inte går.... Att de jävlarna ska kunna.

MARIA

Var är han? Var tog han vägen?

ALVEN MAGNI OCH KÖREN

Frihet! Frihet!

Vad svårt.. .Så lätt som det är!

Hur befriar du dig från lidelsen?

Den går inte att snacka med!

Den är hopplös.

Så säger ni människor!

Jag är inne i er

Där lidelsen bor

och friheten.

Där lyser det, lila och vitt.

Det gråter av glädje, och skrattar av sorg.

Den förtrollade staden!

Snart går solen opp,

Då spricker förtrollningen...

Scen 25

VAKT

Fler flyktingar!

HOFFMAN

Vi får inte plats med fler!

VAKT

De tränger på. De kryper in i källarna.

HOFFMAN

Vi får inte plats! Träng tillbaka!

TORKEK

Flera av dom rikare, anholder att lämna stan.

HOFFMAN

Ingen lämnar.

TORKEK

Det är inte försent än, säger dom.

HOFFMAN

INGEN LÄMNAR! VI SKA KLARA OSS!

BIRGER

Här kommer nytt från Erik. Han är rasande, att vi vågar ställa villkor.

BUDET

“Alla så många som i Rotne By äro, skola vara våra fångar. Edert gods och liv till oss förfallet. Edra soldater överlämnas till oss som krigsfångar, och samtliga invånare insättas i ett

läger. Intill utkrävd lösen för deras halsar betalas av konungen av Danmark. Om ej detta bifalles, skola vi visa eder, vad som är r ä t t k r i g s b r u k! Armén har satt sig i rörelse.”
Undertecknat Erik.

BENGT

Flyktingarna berättar.

HOFFMAN

Ja?

BENGT

Dom sticker ner alla män på vägen.

PER

Har ni hört? Dom dödar kvinnor, och spetsar barn på lansar.

BENGT

Deras tyska legoknektar säger att dom inte har varit med om värre, och dom är råa nog.

PER

Kungen lär ha satt dödsstraff på dom som inte uppträder tillräckligt grymt.

HOFFMAN

Man hör så mycket i krig. Skräckpropaganda... (ser sig omkring) Vi avslår villkoren!

SANDRA

Ser ni? Blod och eld regnar över staden.

GUDRUN

(hejdar Bengt) Hallå, han där!

BENGT

Ja?

GUDRUN

Hur är det med tanden?

BENGT

Njaa, inte så farligt.

GUDRUN

Vad har han för sig som är så brått?

BENGT

Jag försöker ta reda på nyheter

GUDRUN

Också bakom fiendens linjer?

BENGT

Det blir nog det ja.

GUDRUN

Kan inte vara nyttigt att ge sig bakom fiendens linjer alltför ofta.

BENGT

Hon intresserar sig?

GUDRUN

Jag tyckte det var intressant.. .det där han sa om att.. .ja,barnen. Mycket bra, ty jag tänker ha cirka åtta.

BENGT

Det verkar som en rund och bra siffra. Gudrun har också en trädgård?

GUDRUN

Absolut. En liten, men dock.

BENGT

Vi kan dricka brygd varje dag (*springer*)

Scen 26

SPACK

Hoffman, du har fått för många med dig i din drömvärld. Nu straffar den sig.

HOFFMAN

Skulle du hellre sticka svans mellan ben och slicka fot?

JONSSON

Nej.

SPACK

Ja. Vad som helst.

HOFFMAN

Vad som helst. Då är du dömd. Då är det ju inget. Då är det noll.

SPACK

Du flyger för högt, Hoffman.

HOFFMAN

Fel, jag flyger inte. Jag vadar, djupt i gyttjan. Dom där ute flyger. Det är vi som är verkliga. Overkligheten hittar på sjuka krig, vapen och vinster, dom har inget annat. Verkligheten, det är det vi har försökt bygga. Vi har tagit fatt i allt som ett mänskoliv rymmer. (*rop och rörelse*)

A

Nordhären kommer!

B

Dom är många!

BIRGER

Hela horisonten full.

HOFFMAN

Men de har inte fått med sig artilleriet.

HANE

Det är svenskarnas huvudarmé. Hur många fänikor?

HOFFMAN

Vi har också några fänikor.

ANNIKA

Men vad har dom här att göra?

FLYKTING

Måla skräck, ställa exempel, för alla tider.

PER

Alla ska lägga sig.

GUDRUN

Såna ansträngningar! För lilla oss!

SANDRA

Ser ni? Blod och eld ska regna över staden i två timmar. *(De ser ut under tystnad)*

TORKE

Dom slår läger.

MARIT

Tar dom aldrig slut?

ANNIKA

Är det inte själva kungen? Erik?

GUDRUN

Vilken?

ANNIKA

Den — I svart, där borta.

HOFFMAN

Dom har inget artilleri. Våra palissader håller hur länge som helst. Vi ska nog klara oss!

VAKT

Bud från Kung Erik.

HOFFMAN

Ges det fler bud?

BUDET

“En timmas ytterligare betänketid. Sedan talar vapnen”...Signerat Erik.

HOFFMAN

Han tvekar! Och vi ska ha danskarna här snart! Vad spelar det för roll nu? “Konung av Sverige. Åk och Ta Halmstad först om ni kan. Sen kan ni försöka med Rotne By. Undertecknat Henrik Hoffman, Borgmästare.” Eller hur? (*instämmanden*)

SPACK

Det ar dödsdomen.

MARIT

Vad håller dom på med?

GUDRUN

Ser ut som dom slår en bro. Över ån.

FLYKTING

Dom ska föra över en stor styrka.

HOFFMAN

(*till Bengt som kommer springande*)_Varför anfaller dom inte direkt? Vet du något?

BENGT

Dom har bekymmer.

HOFFMAN

Med vad?

BENGT

Hur dom ska fördela plundringssgodset. Oss.

BIRGER

Vad menar du?

BENGT

Fördela oss. Mellan fänikorna. Dom brinner av iver att få dela på oss. Dom kan inte lösa det. Nu lottar dom.

FLYKTING

Undrar vem jag föll på?

BENGT

Finnarna lär ska vara värst.. Nej tyskarna —

HOFFMAN

Dom är stöddiga. Vi kommer ju inte att släppa in dom, för det första.

PER

Deras soldater går fram och sticker i våra vallar, med lansarna!

HOFFMAN

Det ska dom få fan för. (*Till Bengt*) Vet du mer?

BENGT

Tjugo ryttare av var fana, och sex fänikor fotfolk ska göra själva stormningen. Resten ska bevaka flyktvägarna eller stadsporten — om vi gör utfall.

GUDRUN

Vad han vet!

BENGT

Det ska bryta loss i gryningen. Det har blivit för sent för anfall nu.

HOFFMAN

Natten är kort. Snart blir det ljus igen. Vi hinner andas lite. Madsen, vad har vi i lager nu? Siffror.

MADSEN

Det var första gången.

MARIT

Herr Hoffrnan , Varsågod. Han kan behöva.

HOFFMAN

Så vänligt. Vad vet hon om vad jag behöver.

MARIT

En hel del.

HOFFMAN

Det är lite besvärligt. Men stackra mig inte.

MARIT

Det har blivit en bra by.

HOFFMAN

Apparaten kommer; den stora rullande centralvagnen; går som en kavel över alla oss
ojämnheter. Deras dröm om släthet, en platt yta...

MARIT

Det är något jag vill säga, Herr Hoffman.

HOFFMAN

Jag märker det.

MARIT

Jag vet inte riktigt hur jag ska börja.

HOFFMAN

Sätt igång bara.

MARIT

Herr Hoffman. . .Det tjänar ingenting till att bråka — Du har ingen talan. Jag anser att du är
en herrans godbit. Och jag vill äta dig. Levande helst. Det är brått. Låter sig Herr Hoffman
has?

HOFFMAN

Ha ha, jag har viktiga astronomiska observationer att utföra. Och så är det ju kriget, försvaret
och invasionen. Annars så.

MARIT

Hyser Herr Hoffman inga vad man säger känslor tillbaka? Vi är ju inte helt obekanta för varandra.

HOFFMAN

Madsen! Hur många tunnor krut har vi nu?

MADSEN

Ja...efter sista lasten: 637.

HOFFMAN

Tunnor? Inte dåligt. Eldvapen?

MADSEN

Få se, 182 — plus de 45.

HOFFMAN

Borde ha fler. Borde ha fram fler.

MARIT

Herr Hoffman är en mycket upptagen, mycket betydande man.

HOFFMAN

Stirra inte så förälskat på mig. . .Jag kan inte neka till att Marit är ganska attraktiv. Jo ganska.

MARIT

Nå!

HOFFMAN

Hon sätter mitt sinne i dallring -. Nu känner jag doften av fientlig rök. Är det deras eldar?

BIRGER

Det verkar så.

HOFFMAN

Dom steker vildsvin, som vi. Dom är människor. Hur ska jag göra nu?

MARIT

Du är ingen hjälte, Herr Hoffman. Jag håller dig räkning för det.

HOFFMAN

Stirra inte så förälskat.

MARIT

Det gäller att ta vara på tiden, antingen den är fram eller bak.

HOFFMAN

Vad har vi att förlora?

JON

Och den vilda besten
Ensam under himlen
jagas av snälla soldater.
Han smakade på vinden,
och fann den läcker,
Och sa till sina bröder:
— Kom ut i vinden!

Men drängarna blev sorgsna,
Dom skulle hejda besten,
Annars var dom dåliga drängar
Och deras husbond hade tjocka piskor.

Och den vilda besten
är ensam under himlen
— Kom ut i vinden!

Scen 27

SANDRA

Det är morgon.

TORKEL

Det är dags, dom rör sig.

ROP

Dom är igång!

A

Vad gör dom?

B

Jag ser inte riktigt...

FLYKTINGEN

Skogen kommer närmare.

C

Ja det ser ut så!

PER

Det är en massa risknippen och grenar.

HOFFMAN

Som kommer gående?

JON

Det nyaste inom krigstaktiken.

BENGT

Nu ser jag: dom driver framför sig folk med grenar och ris. Dom ska lägga det i vallgraven. .
.Så dom kan gå över på det.

FLYKTINGEN

Dom som bär ris: Jag känner igen.. .Det är vänner.. .från Konga! Jävla rått: Dom faller flera
själva i vallgraven. Soldaterna bara trampar på över dom.

JON

Flera barn sjunker ner i dyn.

HOFFMAN

Det är Kongafolk, ja.

BIRGER

Straff förstås, Kongafolk var Dacke närmast. Och oss.

MARIT

Dom försöker storma! Redan?

HOFFMAN

Vi står emot! Dom har ju inget artilleri.

BENGT

Men deras generaler driver på.

JON

Som galna.

GUDRUN

Svenska kungen. Han driver gubbarna framför sig.

HOFFMAN

Våra palissader håller! VI KLARAR DOM NOG! VI KAN HÅLLA PALL TILLS
DOM TRÖTTNAR. DOM VET INTE VAD DOM HAR GETT SIG IN PÅ.
(*Buller och skrik*)_Vad gör dom?

BENGT

Jag vet inte. Det är visst något...

PER

Det är på nya området, det senast förstärkta.

HOFFMAN

Säj inte att...

RÖST

Dom slänger in brand!

ANNAN RÖST

BRINNANDE KLOT!

TORDEL

DET FATTAR ELD!

MAR IT

DUMSKALLAR! BRÄNNER DOM NER FÅR DOM JU INGET ATT RÖVA.

FLYKTINGEN

Det börjar brinna där borta.

HOFFMAN

Dom rusar dit från palissaden. NEJ! STANNA KVAR!

GUDRUN

Dom ska rädda sina grejor ur husen.

ROP

NEJ! NEJ! NEJ!

PALISSADEN GER VIK. . . .

NEJ! HÅLL EMOT!

FLERA HIT! SKYNDAS PÅ! PALISSADEN GER VIK!

IDA

Nu. .är det slut? (*Allting stelnar och berättare ur högtalarna tar över. Slutet blir en gigantisk pantomim.*)

RÖST 1

Cirka klockan åtta på morgonen, då striden redan rasat några timmar, lyckas det svenske hövitsmannen Gudmund Olsson att med sin fänika forcera vallgraven, där den är torrast och täckt med risknippen. och tvinga sig upp på vällen och rasera palissaden där.

RÖST 2

Två svenska soldater står där uppe och svingar sina standar. En skjuts ner, men den andre håller sig kvar — och får sin fänika med sig in i staden.

RÖST 1

Det är avgörande. Försvaret viker undan. Blodbadet börjar.

RÖST 3

Svenska kungens egen berättelse:

RÖST 2

“Fienderna voro så försagde, att man föga omak hade av dem, utan man stack uti dem, såsom uti en hop vildsvin — och skonade man ingen, utanslog ihjäl alla vapenföra. Så att i staden blevo mer än två tusen man om halsen, förutom kvinnor och barn”

RÖST 4

Man våldtar och dödar, kastar in barn i lågorna, plundrar de flammande husen.

RÖST 5

Värnlösa människor släpas omkring på gatorna, deras dödsskrän stiger mot himlen.

RÖST 1

Östra Stadsporten står längst emot. Trupperna där får vänta längre än de andra på att komma in och plundra. 1 raseri tar de skadan igen.

RÖST 3

Många av oss, många gamla, kvinnor och barn, har tagit sig in i kyrkan. Truppen hugger in på norra kyrkoporten. Prästen möter dem, huggs ner. Kyrkans helgd bryts med en måttlös slakt. Få överlever i kyrkan.

RÖST 2

Nu försöker nära sex hundra av oss, Borgare och soldater, fly och slå sig ut mot väster, mot Sölvesborg, där den danska hjälpen ska finnas. Men svensk trupp tog sig över ån på natten, och väntar där. — De hugger ner flyktingarna, de flesta vapenlösa, till sista man.

RÖST 4

Kropparna slängs i ån.

RÖST 5

Åns vatten färgas rött av deras blod.

RÖST 6

En trumslagare beordras nu att säga: Från och med nu tillåtet att endast slå ihjäl vapenföra män. Överträdare straffas med samma öde.

RÖST 5

De tyska legoknektarna, med erfarenheter både under turken och ryssen, säger sig aldrig ha upplevt maken: Om inte kungen hejdar mordandet, säger de upp sin tjänst.

RÖST 2

När segrarna tagit allt: Guld, Silver, husgeråd, köpmansvaror - föser de samman de kvarlevande och driver dem som en boskapshjord från staden mot öster.

RÖST 3

4.500 människor sägs ha blivit dödade.

RÖST 1

“Unga Qvinnor och pigor går förut, och de gamla med barnen kommer efter. De förs som en hjord, under betäckning av några ryttare, som stundom tar qvinfolken upp på sina hästar; men barnen kastar de på marken.

RÖST3

Många saknar kläder. De tror sig föras till slaktbänken. Mellan bergen ekar klagogny och gråt.

RÖST 4

Många förs i fångenskap till Sverige för att arbeta. På vägen för krigsmän trots förbud bort den ena skönheten efter den andra för att fullborda segern, våldet och skammen. Några har medlidande och låter flera löpa bort och gömma sig, men straffas sedan hårt för detta’.

RÖST 5

Svenske kungens avsikt är att fördriva Blekinges befolkning, att säljas som slavar till ryssarna. Svenska armén drar skövlande omkring. Sölvesborg bränner ner sig själv, innan den hinner dit.

RÖST 6

När svenska armén dragit sig tillbaka — då uppträder den danska. Det är några veckor för sent.

RÖST 2

Kondottiären Gönther von Schwartzburg, danske kungens överbefälhavare , står då med sex fänikor knektar och tre geschwader ryttare i Ronneby. De övar “vedergällning” ända upp till Kalmar. D v s de roffar åt sig vad som finns kvar. Bland annat 3.000 kor och oxar, som herr von Schwartzburg låter skeppa hem till sin gård i Tyskland.

RÖST 1

I Stockholm , den 22 oktober. Triumftåg genom staden.

RÖST 3

Pukor och trumpeter, ryttare i blanka harnesk. Fångarna förs hop— bundna, två och två. Domrka med vita silkesband, vanligt folk med hampsnören.

RÖST 4

Mellan rader av stockholmare på gatorna. Ispetsen rider Erik den fjortonde som en romersk imperator.

RÖST 5

I gruvorna i Sala och Falun arbetar i många år framåt

RÖST 6

Kyrkoherdar från Fridlevstad, Lösen och Hoby bredvid borgare från Lyckå och bönder från byar.

RÖST2

Domrakas var åttonde dag över hjässan, för att därigenom vara ökände och inte kunna fly.

RÖST 3

Gula lappar fastsätts vid armarna med bokstäverna E och F.

RÖST 1

Och kopparringar träs genom öronen.

KÖREN

Hälsa våra vänner i
Chile, Peru, Nicaragua,
Afghanistan, Sydafrika
eller Här...
Överallt på jord
där mänskan ej blitt fri
Det är överallt.

Hälsa att vi inte ger oss
Hälsa att vi vann
vår värdighet
Berätta om oss
Vi kommer att bli till nytta
Vi är verkligheten
Berätta om oss..

HOFFMAN

Lilla alv. . .Du är nånstans där, va? Det har brunnit duktigt. Du är väl nånstans? Är jag den
ende som såg dig?

ALVEN MAGNI

Jag kan aldrig sluta förundra mig. Dessa varelser! Det vimlar av
dom. Dom är alldeles självklara. Dom lever ett tag och så dör dom..
Vad ska dom göra nu då?
Som om det gällde evigheten...

Slut.

1987.